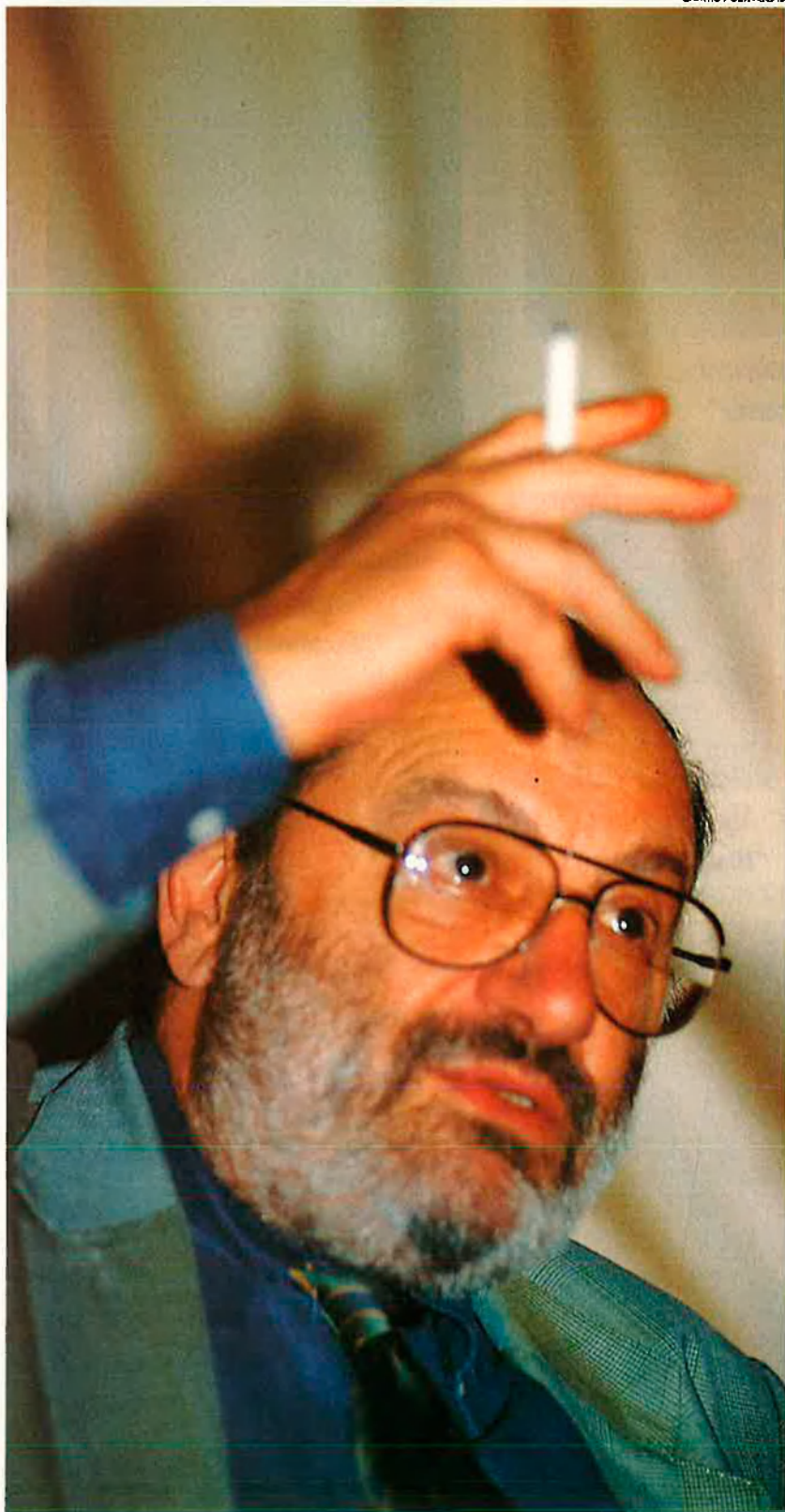

"Vull un lector que e

CARI/E PUERTOLAS

Viu a ritme de Carlos Gardel, tot i que fa molts anys va embarcar en la mateixa nau que el Corto Maltese. En aquesta dilatada personalitat gestual alternen, sense complexos, l'erudició amb la nocturnitat barcelonina dels anys 60. "Recordo un viatge a Barcelona en aquells anys. El Pedralbes, un *meubl * de venerada reputació... El Molino i el Paral lel. I el Boccaccio..." Uns escenaris mundans que poc tenen a veure amb la frondositat medieval d'*El nom de la rosa* o amb l'aventura barroca, en fons i forma, del seu darrer llibre, *L'illa del dia abans*. Tant se val, Umberto Eco defuig la literatura f cil. Fa quinze anys debutava en els escenaris europeus amb una densa i contundent obra. *El nom de la rosa*, un èxit editorial, de lectura erudita, aguda i que incitava a la reflexió; exigia un públic de complexió cultural sòlida i d'una innocència molt superada. Com el mateix Umberto Eco; o com qualsevol dels seus escrits. "Vull un lector que escale el Mont Blanc, no que faiga una passejada pel Parc Güell", ratifica de nou, quinze anys després del seu primer èxit. *L'illa del dia abans* reclama novament atenció, immersió cauta en una història que poc té a veure amb la quotidianitat de l'autor, però sí amb la seua distracció erudita traslladada. Eco llança sobre el tapet artificis literaris, paradoxes, il·lusions i altres jocs que desvelen el recargolament barroc, els *trompe-l' il* d'aquell segle que emmarca el protagonista en uns mars del sud fins aquell moment desconeguts.

Eco ha preferit abandonar en un vaixell abans que en una illa el seu naufrag particular, Roberto de la Grive, tot i trobar-se l'Illa davant de la nau. "M'agradava l'antítesi de fer naufragar Roberto sobre una nau ja que tots naufraguen en illes. Aquell que naufraga en una illa no pot escapar almenys que no vingui una altra nau. En canvi, trobava m s dram tica la imatge d'aquell que és en un vaixell i que voldria passar a l'illa però no pot; d'aquell que voldria convertir-se en naufrag." Aquesta és la condició metafísicament complexa d'aquest Robinson *avant la lettre*. Un personatge abandonat enmig d'un medi civilitzat enfront del seu desig inassolible -l'Illa-, tan pròxim i distant alhora com la nit i el dia. O com el dia i el dia abans. "He de dir que molts lectors s'equivoquen i diuen 'el dia després'. En realitat té igual, tot marca aquesta diferència temporal; però m'agrada

scale el Mont Blanc”

més el dia abans per la dificultat que comporta retornar al passat.” I és que Eco accentua aquesta distància física i metafísica situant entre el paradís flotant de Roberto i la terra ferma una frontera líquida; però també virtual, imaginària i, a la vegada, difícilment franquejable, que és aquella que determina la longitud geogràfica meridiana, tan buscada en el segle de la raó i que marca el punt d’inflexió entre un dia i l’altre. “La història és, en definitiva, una relació entre el naufrag i l’Illa que s’identifica, de manera natural, amb una història d’amor. D’amors impossibles.”

Una metàfora, al cap i a la fi, de la solitud, físicament suportable, psicològicament difícil que s’ha de conformar amb la visió del seu desig, alterada en aquest cas per la fotofòbia. “Aquesta deficiència és l’analogia visual de la dificultat lingüística de Roberto per explicar allò que no havia vist fins ara. Però aquesta dificultat lingüística és també la meua dificultat de construir metàfores per descriure els peixos, els arbres, etc... del nou medi.” L’escriptura adopta per tant una dimensió simbòlica i se situa a l’origen de la creació literària. “Roberto escriu per alliberar-se de les seues obsessions, del desig que l’assetja i que té davant. De fet, he escrit aquest llibre amb una perspectiva similar a la del meu personatge: en la meua casa de camp, observant per la finestra els núvols, els pujols llunyans per aconseguir aquesta sensació de distància”. Però Umberto Eco nega l’hermetisme tòpic de l’escriptor, la solitud literària, inspiradora i eminentment mistificada. “L’escriptor no és ni molt menys un ésser solitari. Quan crea potser necessita estar sol, concentrar-se. La resta del temps, pot anar a les discoteques i ballar rock’n’roll.”

Un naufrag a Nova York. El cas de Roberto hauria sigut més patètic si hagués naufragat enmig del cosmopolitisme nord-americà. “Jo busque la solitud la qual cosa no em resulta, ni molt menys, traumàtica. Per contra el problema de la societat actual és que la gent se sent sola enmig de la massa. Quanta gent parla sola en veu alta en alguna cantonada de Nova York? Aquesta és la solitud atroç”. Una situació que s’incrementa, dia a dia –i valga la paradoxa– gràcies a les autopistes de la informació, de l’era Internet o dels misteris de la informàtica. “El nou trau-

‘L’illa del dia abans’. L’última novel·la d’Umberto Eco publicada en català per l’editorial Destino. L’escriptor italià compara en EL TEMPS els valors de la societat actual amb els del segle XVII.

ma és la solitud de l’ordinador. Un és a casa i de dia o de nit parla amb qualsevol que pot no conèixer de l’altra part del món. Però en realitat, aquest individu està sol a casa. I com més sòlida és la massa més solitud produeix. L’home d’avui necessita els diaris perquè almenys li parlen de xafarderies de gent que no coneix. Necessita explorar la vida d’aquesta gent perquè no pot viure la vida amb aquells que té més pròxims.” Més que un símbol, el desmembrament social, el mosaic informe –no uniforme– i inconnex a la vegada resulta la realitat poc positiva d’un futur pròxim. Perquè, almenys “treballar fora de casa representa una mínima forma de contacte social que, amb les noves vies de comunicació, anirà perdent-se progressivament. Les generacions de demà hauran de trobar una altra forma de vida social que compense aquesta solitud que creix.”

Ràpid, ràpid, ràpid... “La velocitat no és un símbol del futur, és una realitat. Com tampoc el penis no és un símbol fàl·lic; el penis és també una realitat: una realitat fàl·lica”. Poc té a veure la cinètica amb el sexe, tot i que la imatge resulta molt gràfica. El cas és que tant l’una com l’altre pateixen la neurosi social dels nostres dies. La velocitat s’incrementa amb el pas dels dies fins a extrems preocupants i protagonitza així les més increïbles gestes actuals. “Caldrà veure fins a quin punt resisteix els cos humà aquesta velocitat que no és únicament la velocitat de l’automòbil sinó també la de les comunicacions o la de la capacitat de reacció. És clar que al segle XVII ningú no tenia els reflexos d’un pilot d’aviació militar. Resulta molt difícil reflexionar sobre aquest aspecte però és una realitat que la nostra espècie ha de tenir en compte. No sé fins a quin punt l’home podrà suportar aquest augment de la velocitat: potser la seua capacitat plàstica s’adaptarà al nou ritme o al contrari, patirà una síndrome de rebuig.” Una geografia de futur incerta i un punt patètic però que Umberto Eco deixa oberta a qualsevol especulació profètica de final de mil·lenni. El que sí que és evident és que davant de la por al forat de la capa d’ozó, a la fam o a la síndrome més patida emergeix un mal endèmic certament preocupant: l’extrema dreta, “un contracolp fisiològic a la caiguda del comunisme i a l’esborrament de les faccions de l’esquerra.”

Eliseu T. Climent